20 ปีคณะแพทยศาสตร์ 11 ปีศูนย์วิจัยโลหิตวิทยา

พีระพล วอง

ธันวาคม 2556

ความเป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ศูนย์วิจัยโลหิตวิทยาแบ่งโครงสร้างการดำเนินงานออกเป็นสองส่วน ได้แก่ หน่วยวิจัยธาลัสซีเมีย และหน่วยปลูกถ่ายไขกระดูก โดยเริ่มเปิดดำเนินการหน่วยวิจัยธาลัสซีเมียก่อนเมื่อเดือนสิงหาคม 2545 ส่วนหน่วยปลูกถ่ายไขกระดูกเริ่มทำการปลูกถ่ายไขกระดูกในผู้ป่วยรายแรกเมื่อเดือนมิถุนายน 2552

หน่วยวิจัยธาลัสซีเมีย ก่อตั้งโดยศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ต่อพงศ์สงวนเสริมศรีจากคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ด้วยงบประมาณเริ่มต้น 15 ล้านบาท ขณะนั้นหน่วยวิจัยอยู่ในกำกับของสถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ขึ้นตรงกับมหาวิทยาลัยนเรศวร ทำหน้าที่ให้บริการตรวจวินิจฉัยเพื่อกำหนดคู่เสี่ยงให้แก่โรงพยาบาลในจังหวัดพิษณุโลก และโรงพยาบาลในเขตภาคเหนือตอนล่าง ภายหลังจากสถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ได้ควบรวมกับคณะแพทยศาสตร์และเปลี่ยนสถานะเป็นโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวร เมื่อปี 2548 หน่วยวิจัยธาลัสซีเมีย ศูนย์วิจัยโลหิตวิทยา จึงเป็นหน่วยงานหนึ่งของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวร และทำหน้าที่เพิ่มเติมในการให้บริการทางด้านห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจวินิจฉัยพาหะ และโรคธาลัสซีเมียให้กับผู้ป่วยของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวร นอกจากนี้ยังเป็นหน่วยงานสนับสนุนด้านการเรียนการสอนให้แก่นิสิตแพทย์และนิสิตสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพอื่น ๆ

หน่วยปลูกถ่ายไขกระดูก จัดตั้งขึ้นด้วยงบประมาณเริ่มต้น 1.5 ล้านบาท เพื่อรักษาผู้ป่วยทางโลหิตวิทยาที่ต้องการการรักษาด้วยวิธีปลูกถ่ายไขกระดูก เริ่มดำเนินการโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์พีระพล วอง ทำการรักษาผู้ป่วยรายแรก อายุ 17 ปีป่วยเป็นโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง โดยการปลูกถ่ายไขกระดูกชนิดที่ใช้ไขกระดูกของผู้ป่วยเอง ผลการรักษาเป็นที่น่าพอใจ ปัจจุบันผู้ป่วยรายนี้อายุ 21 ปีสุขภาพแข็งแรง

ผลงานที่ผ่านมา

หน่วยวิจัยธาลัสซีเมีย จนถึงปัจจุบัน หน่วยวิจัยธาลัสซีเมีย ศูนย์วิจัยโลหิตวิทยาได้ดำเนินการมาเป็นเวลา 11 ปีแล้ว ในส่วนของงานบริการตรวจวินิจฉัย และกำหนดคู่เสี่ยงของโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย มีโรงพยาบาลเครือข่ายในเขตภาคเหนือตอนล่างส่งเลือดมารับการตรวจจำนวน 42 โรงพยาบาล ทำการตรวจตัวอย่างเลือดของคู่สามีภรรยาจำนวนกว่า 3,000 คู่ต่อปี (แผนภูมิที่ 1) ทำการตรวจวินิจฉัยก่อนคลอด เพื่อให้ทราบว่าเด็กในครรภ์เป็นโรคหรือไม่ จำนวนกว่า 150 คู่ต่อปี (แผนภูมิที่ 2) โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีในส่วนของงานบริการวิชาการ ได้จัดประชุมวิชาการธาลัสซีเมียภาคเหนือตอนล่างเป็นประจำทุกปีซึ่งในปีนี้นับเป็นครั้งที่ 11 แล้ว โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมหาวิทยาลัยมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ที่ทันสมัยแก่บุคลากรสาธารณสุขในเขตภาคเหนือตอนล่างที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของงานสนับสนุนการผลิตบัณฑิต หน่วยวิจัยธาลัสซีเมีย

เป็นสถานที่ศึกษาดูงานด้านระบบการควบคุมโรค และเทคโนโลยีชีวภาพ ให้แก่นิสิตแพทย์และนิสิตคณะต่าง ๆ ทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นที่ปฏิบัติงานวิจัยของนิสิตระดับปริญญาโท และเอก ที่เกี่ยวข้องกับโรคธาลัสซีเมีย ภายในมหาวิทยาลัย ในส่วนของงานวิจัย ได้ดำเนินงานวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคธาลัสซีเมีย ปีละ 1-2 โครงการ อย่างต่อเนื่องทุกปีมีงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ทั้งในระดับชาติและนานาชาติจำนวน 8 เรื่อง

หน่วยปลูกถ่ายไขกระดูก เริ่มดำเนินการมาเป็นเวลา 4 ปีในส่วนของงานบริการ ได้ให้การรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็งต่อมน้ำเหลือง และมะเร็งไขกระดูก ที่ถูกส่งตัวมาจากโรงพยาบาลต่าง ๆ ในเขตภาคเหนือ ด้วยวิธีปลูกถ่ายไขกระดูกชนิดที่ใช้ไขกระดูกของผู้ป่วยเอง จำนวนทั้งสิ้น 17 ราย ผลการรักษาโดยรวมเป็นที่น่าพอใจ ไม่มีผู้ป่วยเสียชีวิตภายใน 30 วันแรกหลังการปลูกถ่าย มีโรคกลับเป็นซ้ำทั้งสิ้น 5 ราย เสียชีวิต 4 ราย ปัจจุบันมีผู้ป่วยที่แข็งแรงดีโดยไม่มีโรคกลับเป็นซ้ำทั้งสิ้น 11 ราย การรักษาผู้ป่วยด้วยวิธีปลูกถ่ายไขกระดูกดังกล่าวยังสามารถใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนนิสิตแพทย์และแพทย์ประจำบ้าน ในส่วนของงานวิจัย ปัจจุบันได้ดำเนินโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาวิธีการรักษาโดยการปลูกถ่ายไขกระดูกไปแล้ว 2 โครงการ ตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว 1 โครงการ

ความก้าวหน้าในอนาคต

ในส่วนของหน่วยวิจัยธาลัสซีเมีย จะร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ในการเพิ่มความครอบคลุมของการตรวจคัดกรองและกำหนดคู่เสี่ยงเพื่อควบคุมโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียของประชากรในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างให้ได้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น และเน้นการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการตรวจวินิจฉัย โดยเฉพาะการตรวจวินิจฉัยก่อนคลอดที่ง่าย รวดเร็ว และแม่นยำ เช่น การตรวจ fetal DNA จากเลือดของมารดาเพื่อวินิจฉัยโรคธาลัสซีเมียของเด็กในครรภ์ในส่วนของหน่วยปลูกถ่ายไขกระดูกจะเริ่มพัฒนาวิธีการปลูกถ่ายไขกระดูกโดยใช้ไขกระดูกของผู้บริจาค ในโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว และโรคไขกระดูกฝ่อ ร่วมมือกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติและสำนักงานประกันสังคม เพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงการรักษาของผู้ป่วยในเขตภาคเหนือให้มากยิ่งขึ้น

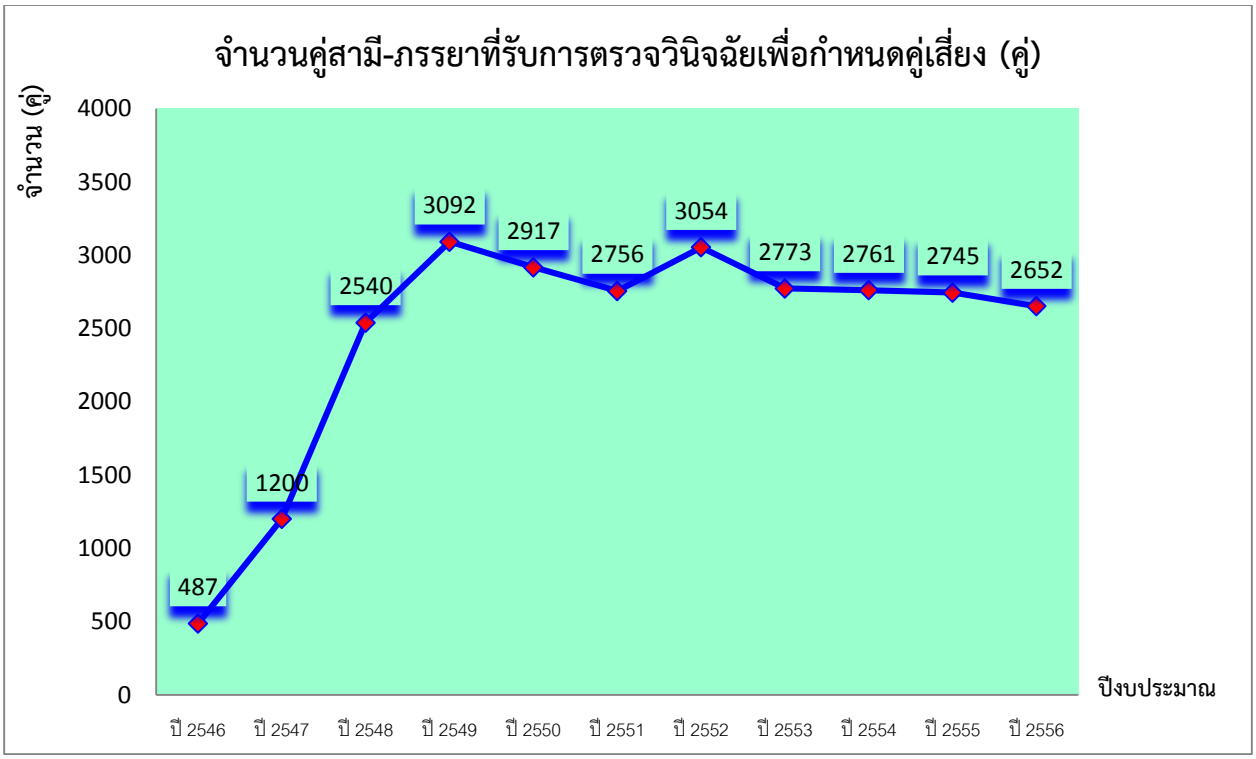
จำนวนคู่สามี-ภรรยาที่รับการตรวจวินิจฉัยเพื่อกำหนดคู่เสี่ยง (คู่)
จำนวน (คู่)
4000
3500
3000
2500
2000
1500
1000
500
0
487
1200
2540
3092
2917
2756
3054
2773
2761
2745
2652
ปี 2546
ปี 2547
ปี 2548
ปี 2549
ปี 2550
ปี 2551
ปี 2552
ปี 2553
ปี 2554
ปี 2555
ปี 2556
ปีงบประมาณ

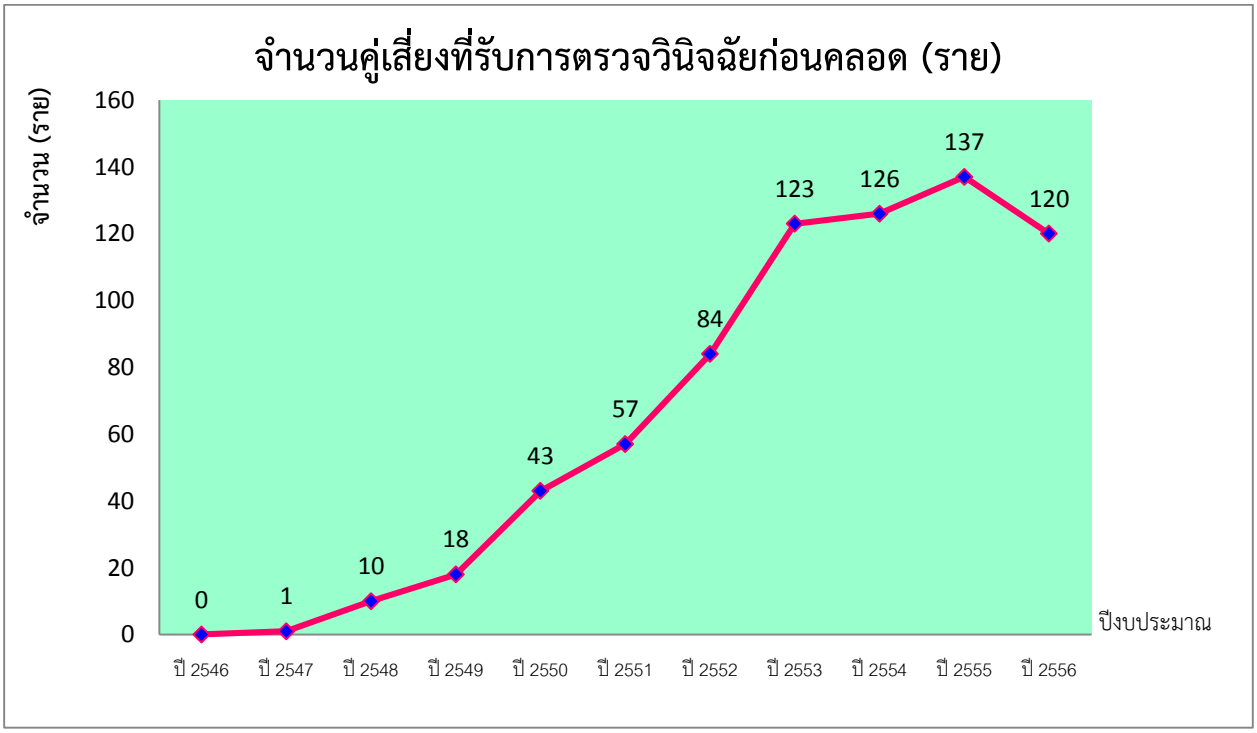
จำนวนคู่เสี่ยงที่รับการตรวจวินิจฉัยก่อนคลอด (ราย)
จำนวน (ราย)
160
140
120
100
80
60
40
20
0
0
1
10
18
43
57
84
123
126
137
120
ปี 2546
ปี 2547
ปี 2548
ปี 2549
ปี 2550
ปี 2551
ปี 2552
ปี 2553
ปี 2554
ปี 2555
ปี 2556
ปีงบประมาณ